

УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ

Катерина Суятинова

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти,
Криворізький державний педагогічний університет,
E-mail: suyatynova@kdpu.edu.ua

На сучасному етапі розвитку українського суспільства актуальним питанням залишається рівний доступ дітей до якісної освіти, зокрема, дошкільної та освіти без дискримінації за будь-якими ознаками. Інклюзивна освіта передбачає створення необхідних умов, вирішення важливих завдань, дотримання основних принципів задля забезпечення дитині права на освіту.

У той же час перед керівником закладу дошкільної освіти постають виклики сьогодення, які вимагають нових або додаткових знань і умінь, інновацій в освітньому процесі, ефективності в їх реалізації.

Успішність інклюзивного навчання дошкільників з особливими освітніми потребами або з інвалідністю залежить від керівника, його здатністю/готовністю управляти закладом освіти. Набуття компетентностей для організації роботи ЗДО, для роботи в сучасних умовах воєнного стану є важливим завданням підготовки кваліфікованих керівників закладів освіти.

Проблема управління закладом освіти з інклюзивним навчанням та створення інклюзивного освітнього середовища в закладі освіти була предметом наукових розвідок О. Бойчук, Л. Даниленко, Т. Зубаревої, О. Казачінер, О. Кравчук, Н. Лалак, А. Саблевої, О. Сакалюк, Н. Черненко, О.Шамрай та ін.

Дослідники Я. Федан, М Мищишин доводять, що «забезпечення якісного функціонування інклюзивної освіти та інтеграції осіб з особливими потребами в суспільство потребує співпраці суб'єктів та об'єктів інклюзивного освітнього простору, яка передбачає взаємне вдосконалення, взаємозбагачення цих сторін, поглиблення розвитку бажаних якостей, досягнення очікуваної адаптації та

соціалізації осіб з особливими потребами та покращення суспільно корисних справ і умов життєдіяльності» [1, с. 129].

Дослідник І. Силадій, аналізуючи поняття «управління» з позиції загальної системи управління та системи управління освітою, приходить до висновку, що основна відмінність між ними в тому, «що остання полягає у встановленні та використанні всіма суб'єктами освіти пріоритетів якості: якості розумів, якості процесу та якості результатів цього процесу» [2]. Тобто всі учасники освітнього процесу (педагоги, батьки, діти) є його повноцінними, повноправними суб'єктами, діяльність яких спрямована на реалізацію базових принципів реалізації стандарту дошкільної освіти, цінностей дошкільної освіти, становленню компетентностей у дошкільників в різних видах діяльності.

Мета публікації – дослідити особливості управління закладом дошкільної освіти з інклюзивним навчанням.

Ряд нормативних документів регулюють діяльність закладів дошкільної освіти, а саме: Закон України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Наказ МОЗ «Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів» (2016), Постанова КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти» від 10.04.2019 р. № 530, Постанова КМУ «Про внесення змін до порядків, затверджених постановами КМУ від 10.04.2019р. № 530 і від 15.09.2019 р. № 957» від 26.04.2022 р. № 483, Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку (2020), Лист МОН «Щодо створення інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти» № 1/9-348 від 25.06.2020 р., Базовий компонент дошкільної освіти (2021), Положення про заклад дошкільної освіти (2021), Лист МОН «Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами» № 1/6435-22 від 15.06.2022 р., Лист МОН «Про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2022 / 2023 навчальному році» № 1/8504-22 від 27.07.2022 р., Лист МОН «Про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2022–2023 навчальному році» № 1/10258-22 від 06.09.2022 р. та ін.

У професійному стандарті «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти зазначено, що «основною метою професійної діяльності є управління закладом дошкільної освіти та організація освітнього процесу» [3]. Однією із трудових функцій керівника закладу дошкільної освіти (далі – ЗДО) є функція управління ЗДО. Професійними компетентностями даної функції є «*Б 1. Операційне управління закладом дошкільної освіти, а саме:* Б 1.1. Здатність ефективно здійснювати фінансово-господарську діяльність закладу дошкільної освіти; Б 1.2 Здатність до організації та контролю харчування у закладі дошкільної освіти; Б 1.3 Здатність до організації та контролю медичного обслуговування у закладі дошкільної освіти; Б 1.4 Здатність до управління персоналом та командної взаємодії. *Б 2. Організаційно-методична:* Б 2.1 Здатність забезпечувати організацію освітнього процесу у закладі дошкільної освіти з урахуванням запитів його учасників; Б 2.2 Здатність створювати умови для ефективного функціонування команди психолого-педагогічного супроводу; Б 2.3 Здатність до методичної підтримки та супроводу педагогічного персоналу закладу дошкільної освіти. *Б. 3. Комунікативна:* Б 3.1 Здатність до ефективної комунікації з учасниками освітнього процесу та органами влади, іншими організаціями, представниками громади» [3]. Ще однією трудовою функцією є стратегічний розвиток ЗДО, однією із професійних компетентностей якої є *нормативно-правова Г 3:* «Г 3.1 Здатність керуватися в управлінській діяльності законодавством України та ін.» [3].

Керівник закладу дошкільної освіти:

- це особа, яка є громадянином України, вільно володіє державною мовою, має вищу освіту (для керівників державних і комунальних закладів дошкільної освіти – вищу педагогічну освіту), стаж педагогічної та/або науково-педагогічної роботи не менше трьох років (крім керівників приватних, корпоративних закладів освіти), організаторські здібності, стан фізичного і психічного здоров'я, що не перешкоджає виконанню професійних обов'язків;
- організовує діяльність ЗДО;

- забезпечує організацію освітнього процесу та здійснення контролю за виконанням освітніх програм;
- забезпечує функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти;
- забезпечує створення у ЗДО безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та боулінгу (цькування) та ін. [4];
- незалежно від підпорядкування та форм власності за погодженням із засновником (власником) за запитом батьків дитини або особи, яка їх замінює, створює інклюзивну групу (групи), яка дасть можливість рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами або з інвалідністю;
- проводить просвітницьку роботу з батьками дітей, що вже відвідують заклад, про особливості інклюзивного навчання, мету та засоби, переваги інклюзії для всіх;
- створює та затверджує наказом команду психолого-педагогічного супроводу дитини, спільно з усіма учасниками освітнього процесу розробляють індивідуальну програму розвитку та індивідуальний план. Про це йдеться у Листі МОН «Щодо організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах» від 12.10.15 р. № 1/9-487 [5].

У Професійному стандарті «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» передбачено «обов'язкове підвищення кваліфікації педагогічних працівників не рідше одного разу на п'ять років. Керівник ЗДО, який вперше призначений на відповідну посаду, проходить підвищення кваліфікації відповідно до займаної посади протягом двох перших років» [3].

В електронному пораднику для директора ЗДО зазначено, що «управлінська компетентність – це наявність професійних знань та практичного досвіду в сфері управління закладом, організації колективної освітньої, методичної, наукової та суспільної діяльності. За цим визначенням стоїть готовність і здатність керівника закладу освіти діяти у насиченому стресом середовищі, талант організатора і психолога, зрештою, харизма лідера [6].

Дослідники Н. Бондаренко, Т. Грибоєдова стверджують, що «головним мотивом діяльності сучасного керівника ЗДО має бути розвиток дитини, особистісне зростання кожного педагога та переорієнтація управлінця з позиції контролера на партнерство і взаємодію, підтримку ініціативи і творчості» [7].

Отже, проблема управління закладом дошкільної освіти з інклюзивним навчанням є не достатньо вивченою та потребує подальших досліджень. Перспективами подальшого дослідження є вивчення освітніх компонентів підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, підвищення професійної компетентності та кваліфікації керівників, розробка та введення в освітній процес ОК, які б сприяли психолого-педагогічній підготовці магістрів.

Список використаних джерел:

1. Федан Я. І., Мицишин М. М. Удосконалення організаційно-правового механізму державного управління освітою осіб з особливими потребами. *Молодий вчений*. 2017. № 5. С. 126–130.
2. Силадій І. М. Професійна підготовка менеджерів освіти до управлінської діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2012. 26 с.
3. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти»: Наказ Мінекономіки України від 28.09.2021 р. № 620-21. URL : http://ru.osvita.ua/doc/files/news/848/84886/NAKAZ_620.pdf (дата звернення: 18.04.2023).
4. Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2021 р. № 86. URL : <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/2740/> (дата звернення: 18.04.2023).
5. Щодо організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах : Лист Міністерства освіти і науки України № 1/9-487 від 12.10.15 р. URL : <http://ru.osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/48151/> (дата звернення: 18.04.2023).
6. Як створити внутрішню систему забезпечення якості: поради для директора закладу дошкільної освіти. *Практика управління дошкільним закладом*. URL: <https://ezavdnz.expertus.com.ua/917492> (дата звернення 18.04.2023).
7. Бондаренко Н. Б. Проблема підвищення ефективності управління закладом дошкільної освіти в сучасному освітньому просторі. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2021. № 1 (2). С. 9–16. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_ped_2021_1\(2\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_ped_2021_1(2)_3) (дата звернення 18.04.2023).